

3.1. VERERINGEELUNDKOND JA SÜDAME EHITUS

MÖTLE JA ARUTLE!

Vaata pilti.

1. Mida on pildil kujutatud?
2. Mida tahetakse selle pildiga öelda?
3. Kus süda asub?

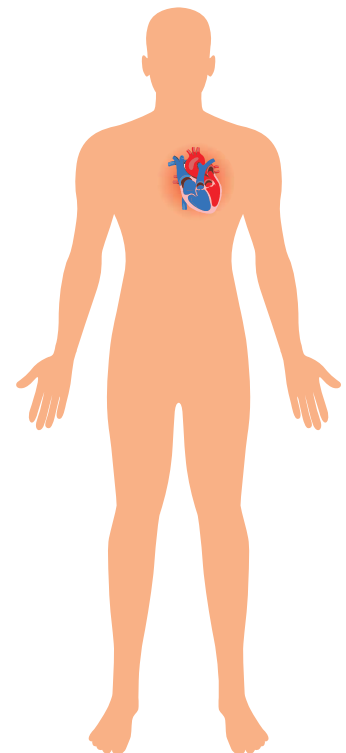
Süda, veresooned ja veri moodustavad vereringe-elundkonna. Vereringe seob tervikuks kõik organismi osad. Mööda veresooni jõuab veri kõikidesse elunditesse.

Vere paneb soontes liikuma **süda**. Süda töötab vahetpidamata kogu inimese elu. Ta lööb minutis keskmiselt 70 korda ja päevas teeb see kokku 100 000 lööki.

Südame ehitus

Süda on lihaseline elund. Tema ülesanne on kindlustada vere voolamine organismis. Inimese süda asub rindkeres veidi vasakul pool kopsude vahel.

Inimese süda on umbes rusikasuurune. Süda kaalub ligikaudu 300 grammi.

ÜLESANNE 1

Aseta oma rusikas käsi rindkerel kohale, kus sinu arvates asub süda.

Süda koosneb neljast osast: kahest kojast ja kahest vatsakesest.

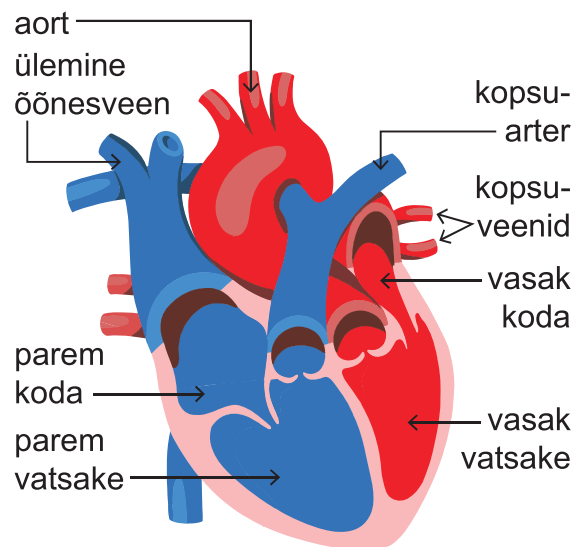
Südame vahesein jaotab südame kaheks pooleks nii, et kummaski pooles on koda ja vatsake.

Südame vasakus pooles on hapnikurikas veri.

Südame paremas pooles on hapnikuvaene veri.

Vahesein ei lase hapnikurikkal ja hapnikuvaesel verel seguneda.

Südames liigub veri ainult ühes suunas: kodadest vatsakestesse ja sealt veresoontesse. Selleks, et veri tagasi ei voolaks, on südames klapid. Need avanevad ja sulguvad sõltuvalt südame tööst.

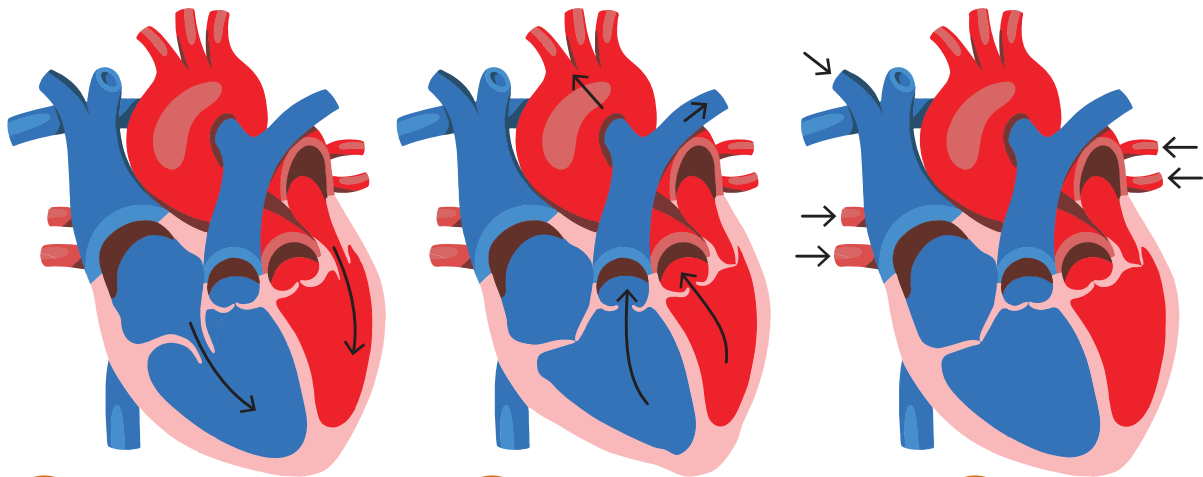
ÜLESANNE 2

Vali lausesse sobiv sõna. Jooni õige variant.

1. Süda koosneb **kahest** | kolmest | neljast osast.
2. Südames on **kaks** | neli | üks koda ja kolm | üks | kaks vatsakest.
3. Südame jaotab kaheks pooleks **koda** | vahesein | vatsake.
4. Südame paremas pooles on **hapnikurikas** | värvitu | hapnikuvaene veri.
5. Südame vasakus pooles on **hapnikurikas** | värvitu | hapnikuvaene veri.
6. Südames oleval **kojad** | klapid | vatsakesed ei lase verel tagasi voolata.

Kuidas süda töötab?

Süda töötab rütmiliselt. Kord tõmbuvad südamelihased kokku, siis jälle lõtvuvad. Nii pumpab süda verd edasi.

1.

Südame kojad tõmbuvad kokku ja veri liigub vatsakestesse.

2.

Vatsakesed tõmbuvad kokku ja veri liigub südamest mööda veresooni välja.

3.

Süda lõtvub.

Südamelihase lõtvumise ajal süda puhkab. Sellise puhkuse tõttu ongi süda võimeline pidevalt töötama terve elu.

Vaata digiõpikust videot
südame tööst

Südamelihaste kokkutõmmet nimetatakse südamelöögiks. Rahulikus olekus lööb täiskasvanud inimese süda keskmiselt 60–70 korda minutis.

Kui vaja, võib süda töötada kiiremini või aeglasemalt. Süda hakkab kiiremini tööle, kui me teeme sporti, jookseme, ehmume mingil põhjusel, rõõmustame või vihastame. Nii saavad lihased rohkem hapnikku ja toitaineid. Südame tööd võib aga aeglustada pikka aega külma käes viibimine.

ÜLESANNE 3

Tutvu südame tööd tutvustava mudeliga.

mudelid.5dvision.ee/syda

1. Milline on südame löögisagedus erinevate tegevuste korral? Leia vastus mudelilt.

2. Vasta küsimustele.

- Millise tegevuse juures on südame löögisagedus kõige väiksem?

- Millise tegevuse juures on südame löögisagedus kõige suurem?

- Võrdle südame löögisagedust magades ja lamades. Kumma tegevuse juures on löögisagedus suurem? Põhjenda oma arvamust.
